

3. Obyvatelstvo

K rozhodnému dni 26. 3. 2021 žilo v Moravskoslezském kraji 1 162,8 tisíce obvykle bydlících obyvatel. Počet žen dosáhl 592,8 tisíce osob, což představovalo 51,0 % všech obyvatel kraje. Podíl kraje na obyvatelstvu Česka dosáhl 11,0 %, více obyvatel než v Moravskoslezském kraji pobývalo v krajích Středočeském, hlavním městě Praze a Jihomoravském, za nímž zaostal o necelých 35 tisíc osob. Více než čtvrtina obyvatel kraje žila v okrese Ostrava-město a pětina v okrese Karviná. Nejméně obyvatel mělo místo svého obvyklého pobytu v některé z obcí okresu Bruntál (pouze 7,4 %).

Populace Moravskoslezského kraje nadále stárne. Průměrný věk v době sčítání dosáhl 43,3 let, tedy o 2,3 let více než před deseti roky. Dalšími typickými projevy současnosti jsou nízká porodnost, odkládání mateřství do pozdějšího věku či snižující se průměrný počet dětí na jednu ženu. Podíl cizinců na obyvatelstvu kraje činil 1,8 % a patřil k nejmenším v republice, nejčastěji jimi byli Slováci, Vietnamci a Poláci. Podíl rodáků – osob, které deklarovaly, že v době sčítání žily v obci svého narození – činil v Moravskoslezském kraji 56,0 %, což bylo nejvíce mezi všemi kraji a 5,6 procentního bodu nad republikovým průměrem. Úroveň vzdělanosti se napříč celou populací zvyšovala, přičemž růst byl ztlačenější v případě žen.

3.1 Věková struktura

Věková struktura obyvatel Moravskoslezského kraje potvrzuje trend postupného stárnutí populace. V roce 2021 žilo v kraji 739,6 tisíce osob ve věku 15–64 let a jejich podíl činil 63,6 % z obvykle bydlících obyvatel kraje. Poproduktivního věku 65 let a více dosáhlo 243,1 tisíce osob. Tato skupina tak početně převažovala nad nejmladší populací ve věku 0–14 let s počtem 180,1 tisíce. Na celkovém počtu obyvatel kraje se tak tyto dvě věkové skupiny podílely 20,9 %, resp. 15,5 %. Ve srovnání s republikovým průměrem byl podíl dětské složky nižší o 0,6 procentního bodu, naopak zastoupení seniorů v kraji dosáhlo o 0,5 procentního bodu vyšší hodnoty.

Tab. 3.1.1 Obyvatelstvo podle věku a okresů

Kraj, okresy	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku (%)								
		0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Moravskoslezský kraj	1 162 841	5,1	10,4	9,3	11,7	14,0	15,1	13,4	12,6	8,3
Bruntál	86 215	4,6	10,2	9,5	10,3	13,3	15,5	13,5	15,1	7,9
Frýdek-Místek	209 322	5,3	11,0	9,2	11,4	14,3	15,2	13,3	12,3	8,1
Karviná	235 579	4,7	9,9	9,2	11,4	13,3	15,5	14,5	12,6	8,9
Nový Jičín	146 366	5,4	11,0	9,4	11,4	14,3	15,1	12,9	12,5	7,9
Opava	171 502	5,2	10,9	9,3	11,1	14,4	14,9	13,5	12,6	8,0
Ostrava-město	313 857	5,0	9,9	9,5	12,9	14,2	14,8	12,9	12,0	8,6

V rozdělení podle podrobnějších věkových skupin vyšla jako nejsilnější věková skupina 45 až 54 let, dále následovaly obě sousední skupiny (35 až 44 let a 55 až 64 let) a osoby před dovršením důchodového věku, tj. ve věku 55 až 64 let.

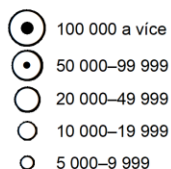
Tab. 3.1.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů

Kraj, okresy	Muži	v tom podle věku (%)			Ženy	v tom podle věku (%)		
		0–14	15–64	65 a více		0–14	15–64	65 a více
Moravskoslezský kraj	570 091	16,2	66,3	17,4	592 750	14,8	61,0	24,2
Bruntál	42 561	15,7	64,6	19,7	43 654	14,1	59,8	26,1
Frýdek-Místek	103 104	16,9	65,7	17,3	106 218	15,6	60,9	23,5
Karviná	115 198	15,3	67,0	17,7	120 381	14,0	60,8	25,2
Nový Jičín	72 267	17,1	65,7	17,2	74 099	15,9	60,6	23,5
Opava	83 843	16,9	65,7	17,4	87 659	15,4	60,9	23,7
Ostrava-město	153 118	15,7	67,4	16,9	160 739	14,3	61,6	24,1

Rozdělení populace do věkových skupin se v závislosti na pohlaví výrazně lišila. V případě mužů dosáhlo zastoupení osob ve věku 0 až 14 let 16,2 % a bylo o 1,4 procentního bodu vyšší než mezi ženami. Větší počet chlapců v této věkové skupině je dán tím, že se jich obvykle rodí více než dívek. Mnohem významnější rozdíly lze vysledovat v dalších základních věkových kategoriích 15 až 64 let a 65 let a více. Do první z nich spadalo více než 66 % mužů a pouze 61 % žen, v případě druhé věkové kategorie to bylo 17,4 % mužů a 24,2 % žen. Takto významná diference v nejstarší věkové skupině 65 let a více je zapříčiněna zejména kratší dobou dožití mužů. Jednotlivé hodnoty podílů se také značně lišily v rámci jednotlivých okresů Moravskoslezského kraje.

Děti v obcích a správních obvodech ORP Moravskoslezského kraje

Sídlo SO ORP podle počtu obyvatel

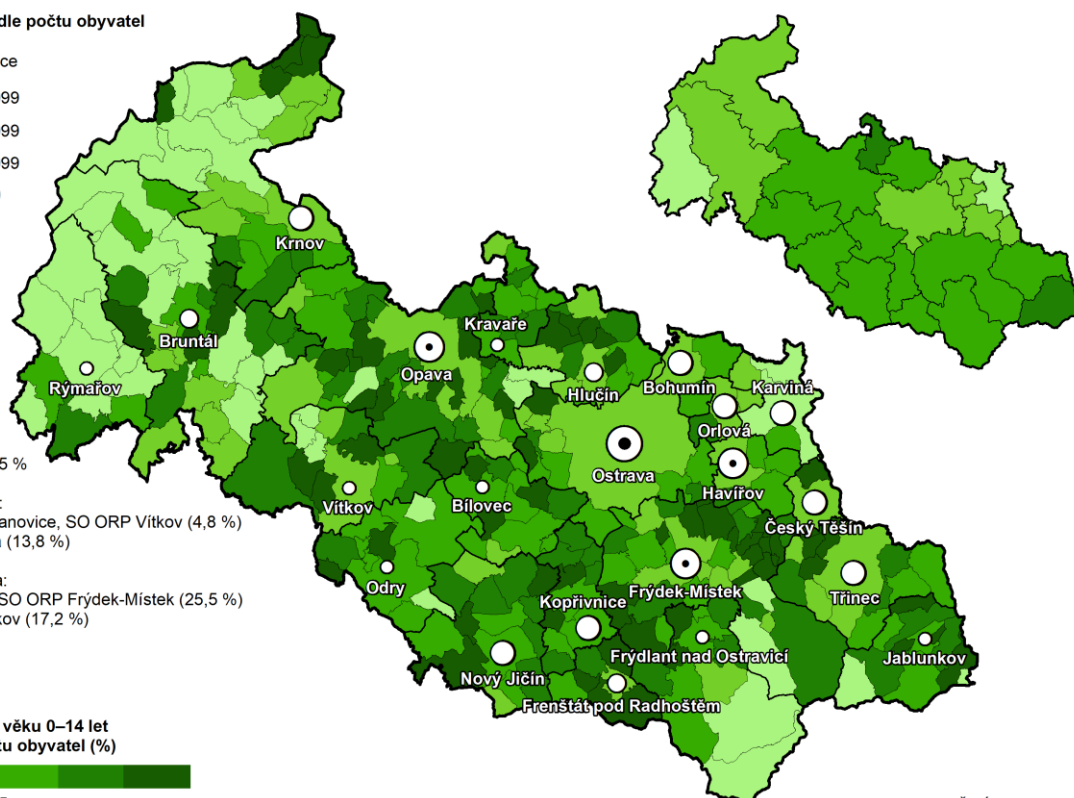
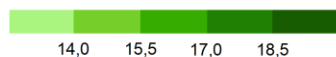

Hodnota kraje: 15,5 %

Minimální hodnota:
obec – Staré Těchanovice, SO ORP Vítkov (4,8 %)
SO ORP – Karviná (13,8 %)

Maximální hodnota:
obec – Pazderna, SO ORP Frýdek-Místek (25,5 %)
SO ORP – Jablunkov (17,2 %)

Podíl obyvatel ve věku 0–14 let
na celkovém počtu obyvatel (%)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

Průměrný věk obyvatel Moravskoslezského kraje v okamžiku sčítání dosáhl 43,3 let, tedy o 2,3 let více než před deseti roky. Ve srovnání s celou Českou republikou vyšel průměrný věk v kraji o 0,7 let vyšší. Mezi okresy Moravskoslezského kraje byla v průměru nejmladší populace v Novém Jičíně (42,7 let), nejstarší pak v okresech Bruntál (44,3 let) a Karviná (44,2 let).

Tab. 3.1.3 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů

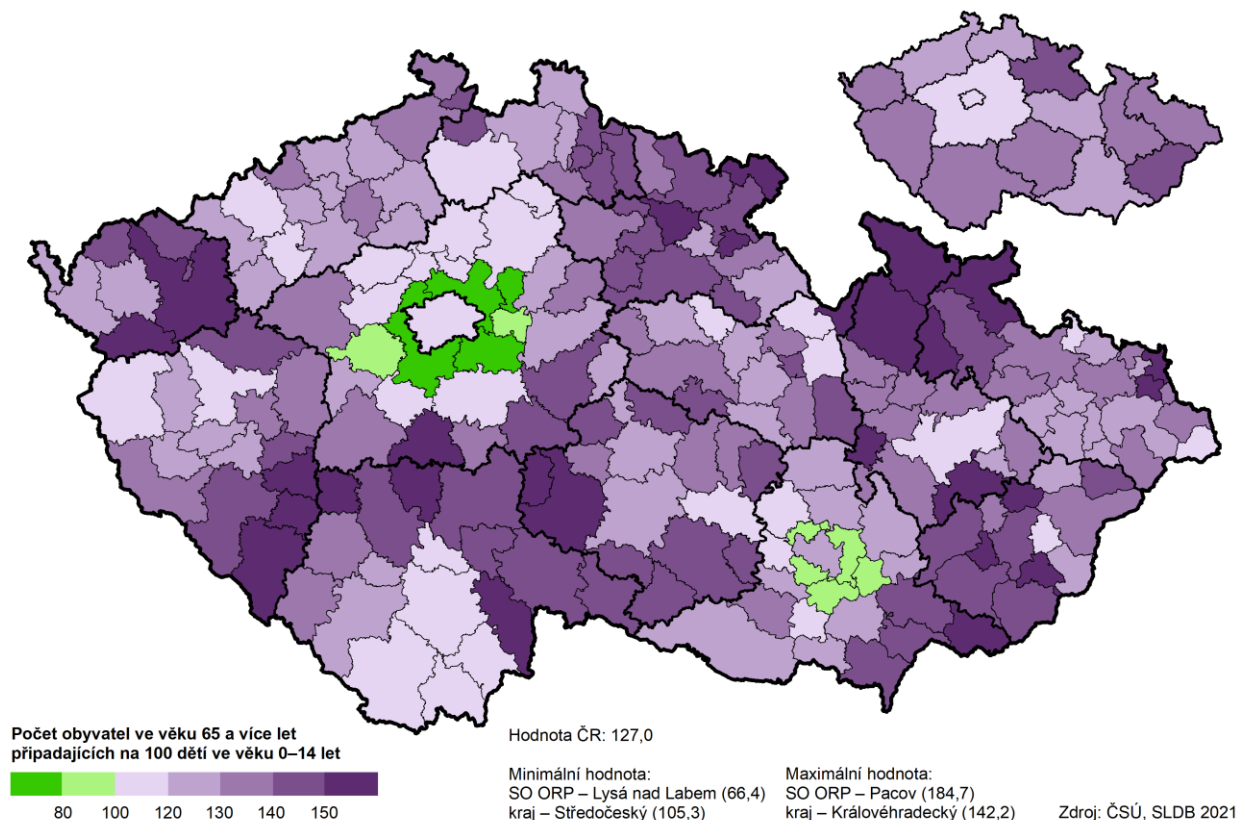
Kraj, okresy	Obyvatelstvo celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)			Index stáří ¹⁾	Průměrný věk (roky)	
			0–14	15–64	65 a více		muži	ženy
Moravskoslezský kraj	1 162 841	51,0	15,5	63,6	20,9	135,0	41,7	44,9
Bruntál	86 215	50,6	14,9	62,2	22,9	153,9	42,7	45,9
Frýdek-Místek	209 322	50,7	16,3	63,3	20,4	125,7	41,5	44,4
Karviná	235 579	51,1	14,7	63,8	21,5	146,7	42,4	45,8
Nový Jičín	146 366	50,6	16,5	63,1	20,4	123,9	41,2	44,2
Opava	171 502	51,1	16,1	63,3	20,6	127,6	41,5	44,6
Ostrava-město	313 857	51,2	14,9	64,4	20,6	137,9	41,3	44,9

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let

Průměrný věk mužů s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji činil 41,7 let, ženy byly v průměru starší – těsně pod hranicí 45 let. Rozdíl v průměrném věku mezi pohlavími činil 3,3 let, což znamenalo druhý nejvyšší rozdíl mezi kraji (vyšší rozdíl byl pouze v kraji Zlínském 3,4 let). Mezi okresy kraje kolísal rozdíl průměrných věků mužů a žen výrazněji – od hodnoty 2,9 let v okrese Frýdek-Místek po 3,5 roku v okrese Ostrava-město.

Index stáří vyjadřující počet obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí mladších 15 let dosáhl v kraji hodnoty 135 a ve srovnání s celou republikou (index 127) byl vyšší. Mezi okresy Moravskoslezského kraje byl nejvyšší index stáří v Bruntále (index 154) a Karviné (index 147), naopak nejnižší úroveň dosáhl v okrese Nový Jičín (index 124). Index stáří byl na všech územních úrovních výrazně vyšší v případě žen.

Index stáří ve správních obvodech ORP a krajích

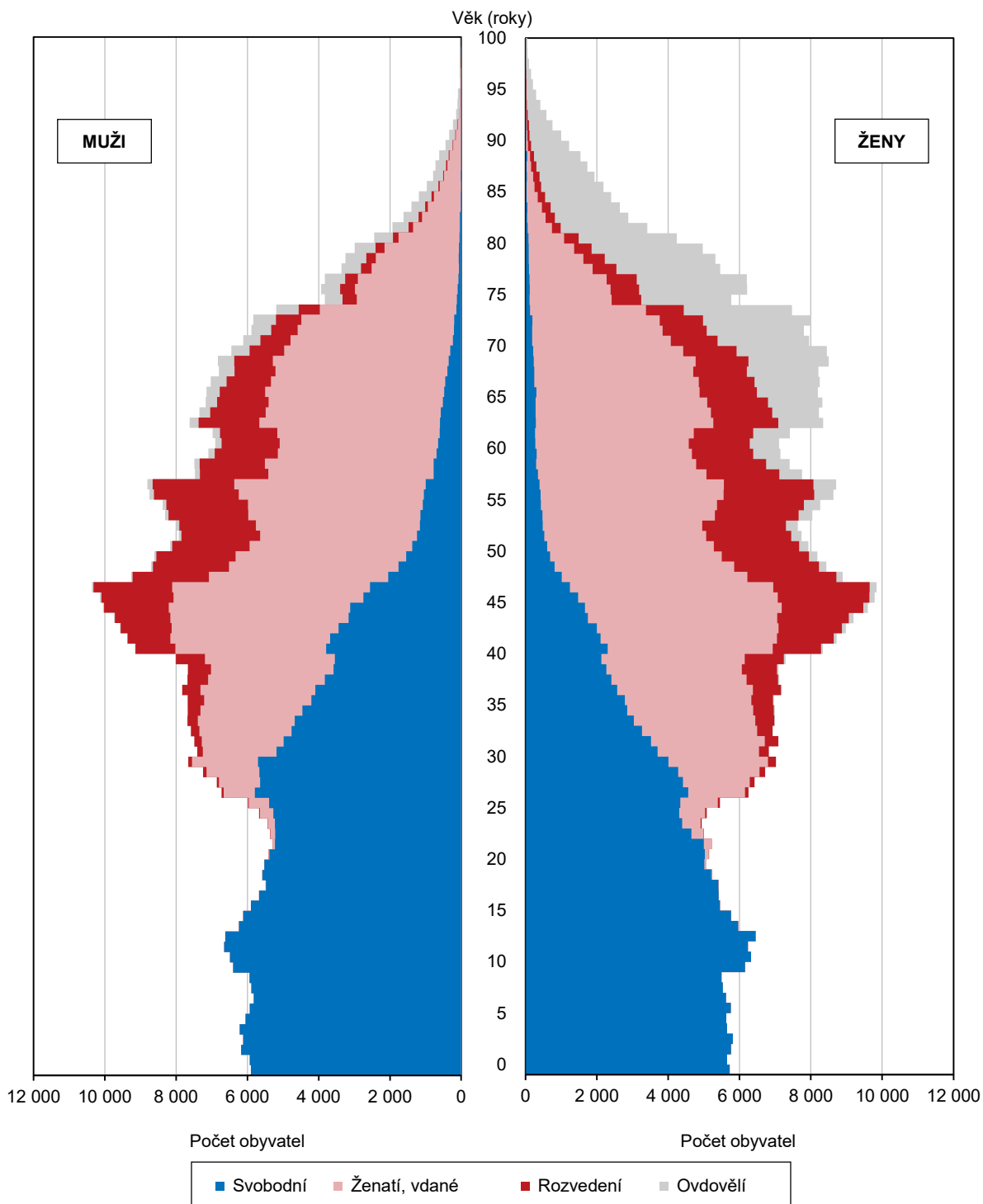
3.2 Rodinný stav

K významným charakteristikám obyvatelstva patří údaje o rodinném stavu, který je podmíněn především strukturou populace, skladbou pohlaví, úrovní migrace a rovněž i ekonomickým zabezpečením. Na základě výsledků sčítání lidu v roce 2021 bychom mohli zjednodušeně říci, že 45 % z obyvatel Moravskoslezského kraje ve věku 15 let a více bylo ženatých nebo vdaných, přes 30 % svobodných a zbývající necelá čtvrtina rozvedených nebo ovdovělých. Struktura obyvatel podle rodinného stavu se v závislosti na pohlaví a věku výrazně lišila.

V Moravskoslezském kraji se na celkové skladbě mužů starších 15 let v roce 2021 podíleli z největší části ženatí se 46,5 %, dále svobodní s 37,1 %, rozvedení s 13,2 % a ovdovělí s 3,1 %. Nejvíce žen s podílem 43,9 % bylo vdaných, dále následovaly ženy svobodné s 25,7 %, rozvedené s 15,7 % a ovdovělé s 14,6 %. Počet ovdovělých žen (73,5 tisíce osob) v populaci byl vzhledem k jejich vyšší naději dožití téměř pětikrát vyšší než počet ovdovělých mužů (14,8 tisíce osob). V některých okresech kraje se lišila struktura obyvatel podle rodinného stavu proti krajským hodnotám, např. v okresech Bruntál a Ostrava-město byl podíl žen svobodných vyšší než vdaných a v okresech Frýdek-Místek a Opava podíl ovdovělých žen převyšoval podíl rozvedených.

S rostoucím věkem se podíl ženatých mužů postupně zvyšoval. Do 25 let věku jich bylo sezdáno naprosté minimum. Ve věku 30 let byla čtvrtina mužů ženatých, ve věku 45 let polovina, mezi šedesátníky dvě třetiny a ve věkové kategorii nad 70 let činil podíl ženatých mužů přes 70 %. Podíl rozvedených mužů nabýval vysokých hodnot až mezi čtyřicátníky. V jejich případě a také mezi šedesátníky byl rozveden každý pátý muž, v případě padesátníků dokonce každý čtvrtý. Podíl ovdovělých mužů byl poměrně nízký a zvyšoval se až v nejvyšších věkových kategoriích.

Graf 3.2.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu

Ženy v porovnání s muži vstupovaly do manželství o něco dříve. Ve věku 27 let jich byla provdána čtvrtina, ve 35 letech polovina. Ve srovnání s muži byl podíl rozvedených žen vyšší, ve věku mezi 50 a 59 lety života

byla rozvedená téměř každá třetí žena. Protože se ženy dožívají vyššího věku, s přibývajícím věkem rostlo zastoupení vdov, mezi šedesátnicemi byla každá pátá vdovou a v případě 70letých a starších žen dokonce každá druhá.

Tab. 3.2.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, rodinného stavu a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Muži	z toho podle rodinného stavu (%)				Ženy	z toho podle rodinného stavu (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Celkem ve věku 15 let a více	477 725	37,1	46,5	13,2	3,1	504 992	25,7	43,9	15,7	14,6
v tom ve věku:										
15–19 let	28 788	100,0	0,0	-	-	27 288	99,9	0,1	0,0	-
20–24 let	27 096	98,4	1,6	0,1	0,0	25 456	94,9	4,8	0,2	-
25–29 let	32 624	85,4	13,7	0,8	-	30 097	73,1	25,1	1,7	0,0
30–34 let	38 004	66,8	30,4	2,6	0,0	35 031	50,2	44,3	5,3	0,1
35–39 let	38 716	52,2	41,0	6,6	0,1	35 469	36,4	52,2	10,9	0,4
40–49 let	94 703	31,6	50,6	17,4	0,3	89 304	18,5	57,2	22,7	1,4
50–59 let	82 243	13,6	58,6	26,5	1,3	80 415	5,8	59,5	29,1	5,5
60–69 let	71 210	7,5	67,7	20,4	4,5	79 871	3,4	57,7	20,7	18,2
70 let a více	64 341	2,8	70,9	10,2	16,0	102 061	2,0	33,1	12,7	52,3

Pro úplnost je třeba zmínit, že rozdíl mezi součtem za jednotlivé kategorie rodinného stavu a celkovým počtem mužů i žen představovalo 423 osob (189 mužů a 234 žen) v registrovaném partnerství, 136 osob v ukončeném registrovaném partnerství zaniklém rozhodnutím soudu a 7 osob v ukončeném registrovaném partnerství zaniklém úmrtím partnera / partnerky.

3.3 Plodnost žen

Proměny životního stylu dnešních žen se významně promítají do nízké porodnosti, odkládání mateřství do pozdějšího věku a do dalších změn v plodnosti žen. Při sčítání 2021 bylo v Moravskoslezském kraji sečteno celkem 505,0 tisíce žen starších 15 let, kterým se v průběhu dosavadního života živě narodilo 816,0 tisíce dětí. V přepočtu na 1 000 žen ve věku 15 let a více připadlo 1 645 živě narozených dětí, přičemž republikový průměr činil 1 570. Počty narozených dětí na 1 000 žen se podle výsledků sčítání zvyšovaly s rostoucím věkem žen. Výrazně nízkých hodnot dosahoval počet narozených dětí ženám ve věku mezi 20 až 24 roky. Zatímco před čtyřiceti lety to bylo nejplodnější období, kdy většina žen byla vdaná s dítětem, v roce 2021 připadlo na 1 000 žen v kraji pouhých 200 narozených dětí. Více než jedno dítě na jednu ženu v průměru připadlo na ženy okolo 30 let, až dnešní šedesátnice pak v průměru měly více než dvě děti. Pro zajištění prosté reprodukce obyvatelstva by ženy měly mít v průměru 2,1 dítěte, čehož současná generace žen nedosahuje.

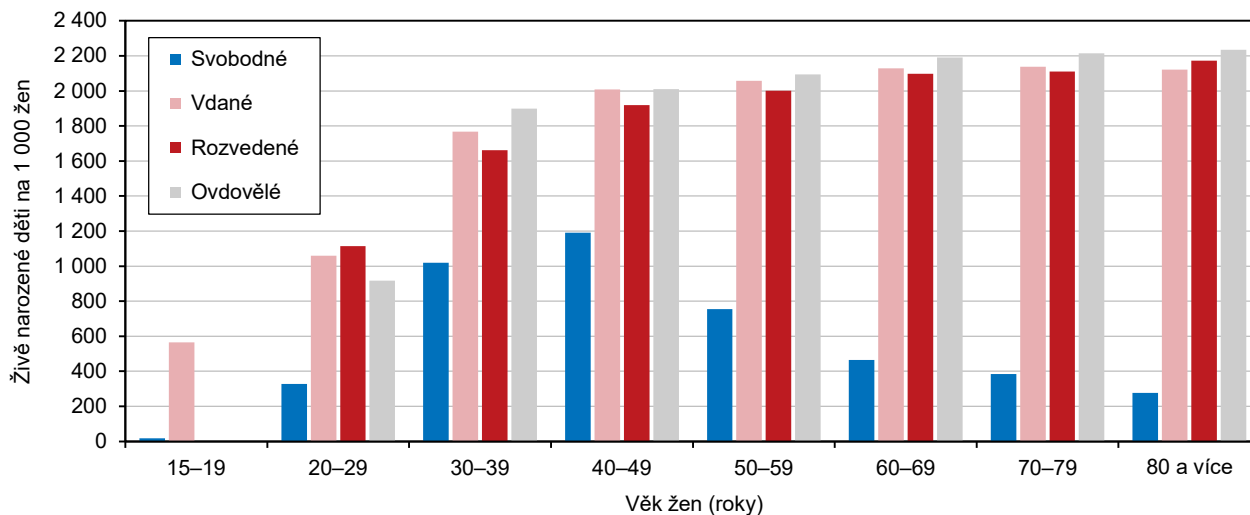
Tab. 3.3.1 Ženy podle počtu živě narozených dětí a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Celkem	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Ženy ve věku 15 let a více	504 992	20,7	18,0	43,8	13,4	2,9	1,3	1 645
v tom ve věku:								
15–19 let	27 288	98,4	1,3	0,2	0,0	0,0	-	19
20–24 let	25 456	85,8	10,0	3,1	0,8	0,2	0,1	200
25–29 let	30 097	56,6	26,0	13,7	2,6	0,7	0,4	662
30–34 let	35 031	29,2	30,5	32,0	6,0	1,3	1,0	1 234
35–39 let	35 469	16,2	24,7	45,1	10,5	2,1	1,3	1 628
40–44 let	42 656	11,0	22,3	50,1	12,5	2,6	1,5	1 792
45–49 let	46 648	8,1	21,2	52,9	13,4	3,0	1,4	1 874
50–59 let	80 415	6,1	18,3	55,4	15,2	3,4	1,4	1 968
60–69 let	79 871	5,0	13,9	56,4	19,5	3,9	1,3	2 078
70 let a více	102 061	4,2	14,8	52,9	21,5	4,7	1,9	2 145

Mezi 496,2 tisíci ženami ve věku 15 let a více se zjištěným počtem živě narozených dětí bylo 217,3 tisíce žen se dvěma dětmi a z celku tak tvořily 43,8 %. Dalších 18,0 % žen mělo jedno dítě a 17,5 % žen porodilo tři a více dětí. Počet bezdětných žen dosáhl téměř 103 tisíc a představoval podíl 20,7 %. Jednalo se především o mladou generaci žen, u nichž se dá předpokládat, že ještě dítě mít budou. Ale pokud ve věku 30 až 34 let nemá dítě každá třetí žena a ve věku 35 až 39 let každá šestá, je případné narození dítěte složitější.

Graf 3.3.1 Počet dětí na 1 000 žen podle rodinného stavu a věku žen

Ženy se dvěma dětmi tvořily nejčetnější skupinu žen ve věku 15 let a více se zjištěným počtem dětí ve všech okresech kraje. Nejnižší hodnoty 42,0 % dosáhl tento podíl v okrese Ostrava-město, naopak ten nejvyšší 46,1 % byl v okrese Opava. Skupinu s druhým nejvyšším zastoupením mezi ženami staršími 15 let představovaly ženy bezdětné ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Karviná, kde to byly ženy s jedním dítětem. Podíl bezdětných žen měl ze všech okresů nejvyšší okres Ostrava-město (22,9 %) a naopak nejnižší okresy Bruntál (19,1 %) a Karviná (19,2 %).

Z celkového počtu žen ve věku 15 let a více bylo necelých 45 % vdaných a na 1 000 vdaných žen připadlo v průměru 1 988 narozených dětí. V případě vdaných žen převládaly matky se dvěma dětmi (58,2 %). Čtvrtina žen byla v době sčítání svobodná a na 1 000 svobodných žen připadlo 553 živě narozených dětí. Počet dětí svobodných matek výrazně vzrostl v případě třicátnic a čtyřicátnic, kdy na 1 000 svobodných žen připadlo více než tisíc narozených dětí. Třetina z těchto žen měla dokonce více dětí než jedno a dá se předpokládat, že v řadě případů se jednalo o tzv. faktická manželství druha a družky a jejich dětí. V průměru největší počet narozených dětí připadl na ovdovělé ženy, což bylo ovlivněno vysokým počtem vdov u nejstarších generací, které mívaly více dětí.

Tab. 3.3.2 Ženy podle počtu živě narozených dětí a nejvyššího dosaženého vzdělání

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Celkem	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Ženy ve věku 15 let a více	504 992	20,7	18,0	43,8	13,4	2,9	1,3	1 645
z toho podle nejvyššího dosaženého vzdělání:								
bez vzdělání	3 973	36,6	9,7	22,0	16,8	7,9	7,0	1 786
základní vč. neukončeného	83 934	33,8	10,0	30,1	17,5	5,6	3,0	1 620
střední vč. vyučení (bez maturity)	144 264	10,0	17,1	50,4	17,9	3,5	1,1	1 915
úplně střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	159 235	20,6	20,2	47,3	10,1	1,4	0,3	1 527
vyšší odborné, konzervatoř	7 717	27,0	24,4	39,3	7,9	1,0	0,5	1 332
vysokoškolské	81 588	25,1	23,0	43,1	7,6	1,0	0,2	1 370
nezjištěno	24 281	19,2	19,3	32,7	15,1	6,7	6,9	1 991

Porovnáváme-li ženy podle nejvyššího dosaženého vzdělání, pak ve všech úrovních vzdělání (s výjimkou základního) převládaly ženy se dvěma dětmi. Kategorie žen bezdětných je do jisté míry ovlivňována částí žen, které se vzdělávají a připravují se tak na výkon povolání. V přepočtu na 1 000 žen měly nejvíce živě narozených dětí ženy se středním vzděláním vč. vyučených bez maturity (1 915 dětí), ženy bez vzdělání (1 786 dětí) a ženy se základním vzděláním vč. neukončeného (1 620 dětí). S rostoucí vzdělaností pak počet dětí klesal až na hodnotu 1 370 dětí na tisíc vysokoškolsky vzdělaných žen.

3.4 Státní občanství

Údaje o státním občanství jsou přebírané z registru obyvatel. Cizinci jsou obyvatelé s cizím státním občanstvím bez občanství České republiky. Osoby s dvojím nebo vícenásobným státním občanstvím se zařazují do jednoho státního občanství podle pořadí Česká republika, jiný členský stát EU, jiná země v Evropě, jiná země mimo Evropu. V Moravskoslezském kraji bylo takových osob sečteno necelých 12 tisíc (1,0 % z obyvatel celkem).

Tab. 3.4.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a státního občanství^{*)}

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 162 841	49,0	51,0	15,5	63,6	20,9
z toho podle státního občanství:						
Česká republika	1 140 705	48,9	51,1	15,6	63,3	21,1
cizí státní občanství	20 958	56,3	43,7	9,3	81,3	9,4
země EU mimo ČR	11 735	53,2	46,8	6,0	79,7	14,3
z toho:						
Bulharsko	334	67,1	32,9	6,0	80,5	13,5
Chorvatsko	96	68,8	31,3	12,5	69,8	17,7
Itálie	156	87,8	12,2	1,3	78,2	20,5
Maďarsko	145	66,9	33,1	3,4	81,4	15,2
Německo	196	76,0	24,0	2,0	60,2	37,8
Polsko	3 063	43,3	56,7	3,5	62,1	34,5
Rumunsko	117	69,2	30,8	6,0	87,2	6,8
Řecko	154	77,3	22,7	2,6	63,0	34,4
Slovensko	7 154	53,4	46,6	7,4	88,1	4,6
ostatní evropské země	3 873	63,3	36,7	6,6	89,2	4,2
z toho:						
Bělorusko	171	53,2	46,8	11,7	84,8	3,5
Rusko	476	41,4	58,6	8,0	84,7	7,4
Severní Makedonie	111	74,8	25,2	4,5	91,0	4,5
Srbsko	224	86,2	13,8	2,7	95,5	1,8
Ukrajina	2 471	61,7	38,3	7,3	90,2	2,5
Velká Británie a Severní Irsko	241	88,8	11,2	2,5	86,7	10,8
země mimo Evropu	5 350	58,2	41,8	18,6	79,0	2,4
z toho:						
Čína	149	43,0	57,0	10,7	87,2	2,0
Indie	273	84,2	15,8	4,4	95,6	-
Filipíny	101	42,6	57,4	1,0	99,0	-
Spojené státy americké	168	64,3	35,7	8,9	81,0	10,1
Vietnam	3 183	55,0	45,0	23,3	74,6	2,1
nezjištěno	1 165	59,7	40,3	12,7	81,0	6,3

^{*)} osoby s dvojím nebo vícenásobným státním občanstvím se zařazují do jednoho státního občanství podle pořadí Česká republika, jiný členský stát EU, jiná země v Evropě, jiná země mimo Evropu

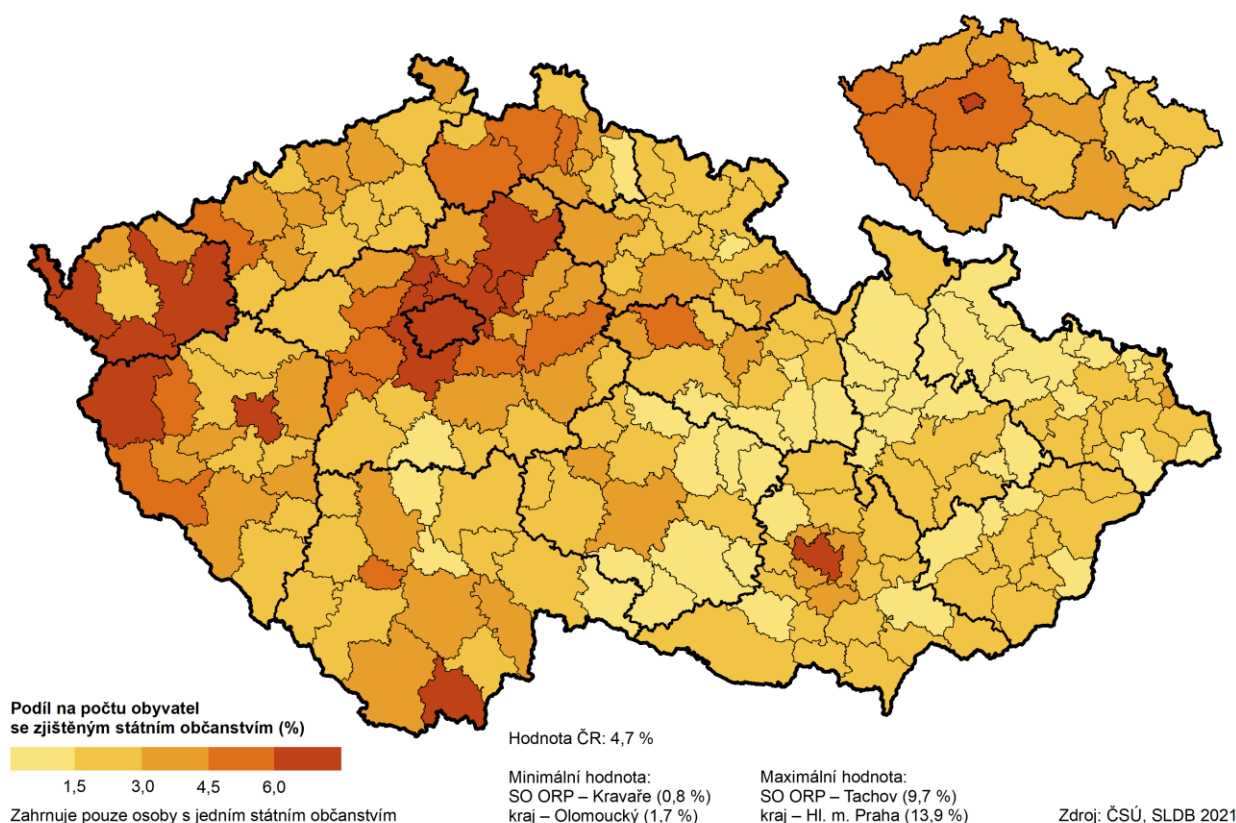
Z celkového počtu 1 162,8 tisíce obyvatel s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji nebylo zjištěno občanství pouze v případě 1 165 osob. Z osob, u nichž bylo státní občanství zjištěno, vykazovalo občanství České republiky 98,2 % z nich. Cizí státní občanství deklarovalo 21,0 tisíce osob. Podíl cizinců na obyvatelstvu kraje činil 1,8 % a patřil k nejnižším v republice. Menší zastoupení cizinců na populaci měli pouze ve Zlínském

a Olomouckém kraji. Jednoznačně nejvíce cizinců (180,4 tisíce) žilo v Praze, jejich podíl na populaci hlavního města činil 14,0 %. Průměr za celou republiku dosáhl 4,7 %. Koncentrace cizinců byla z okresů kraje největší v Ostravě-městě (2,8 %), v samotném městě Ostravě činila dokonce 3,0 %. Na druhou stranu nejméně cizích státních příslušníků pobývalo v okresech Opava (0,9 %) a Bruntál (1,1 %).

Tři čtvrtiny cizích státních příslušníků pocházely z evropských zemí a většina z nich ze zemí Evropské unie mimo ČR. Nejvíce cizinců pocházelo ze Slovenska (7,2 tisíce). Dalšími početně silnými skupinami byli občané Vietnamu (3,2 tisíce), Polska (3,1 tisíce) a Ukrajiny (2,5 tisíce). Zastoupení dalších státních občanství bylo méně významné a nedosáhlo 500 osob.

V případě státního občanství ČR převažovaly podobně jako v celé populaci s 51,0 % ženy. Mezi cizinci nastala opačná situace, neboť s 56,3 % bylo více mužů než žen. Muži početně převýšili ženy v naprosté většině cizích státních občanství, výjimkou byla státní občanství Polska, Ruska, Thajska, Kazachstánu, Číny či Filipín.

Obyvatelstvo s cizím státním občanstvím ve správních obvodech ORP a krajích

Z hlediska věkového zastoupení byl pro cizince (na rozdíl od státního občanství ČR) charakteristický výrazně vyšší podíl osob v produktivním věku. Šest z deseti cizinců bylo ve věku mezi 20 a 49 lety. Z nejpočetněji zastoupených státních občanství vykázali vysoký podíl osob v produktivním věku Ukrajina a Slovenko. Pro cizince z Vietnamu byl charakteristický vysoký podíl dětské složky obyvatelstva, pro Poláky naopak vysoké zastoupení poproduktivní části populace.

3.5 Národnost, mateřský jazyk

Na dobrovolnou otázku o své národnosti odpověděly více než dvě třetiny osob z celkového počtu 1 162,8 tisíce obyvatel s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji. Necelá třetina obyvatel (361,9 tisíce osob) využila možnost tento údaj nevyplnit. Národností rozumíme příslušnost osoby k určitému národu, národnostní nebo etnické menšině. Většina osob v kraji se podle zjištěných odpovědí hlásila k jedné národnosti (736,8 tisíce), dvě národnosti uvedlo přes 64 tisíc osob, přičemž jejich příslušnost je započtena do obou národností.

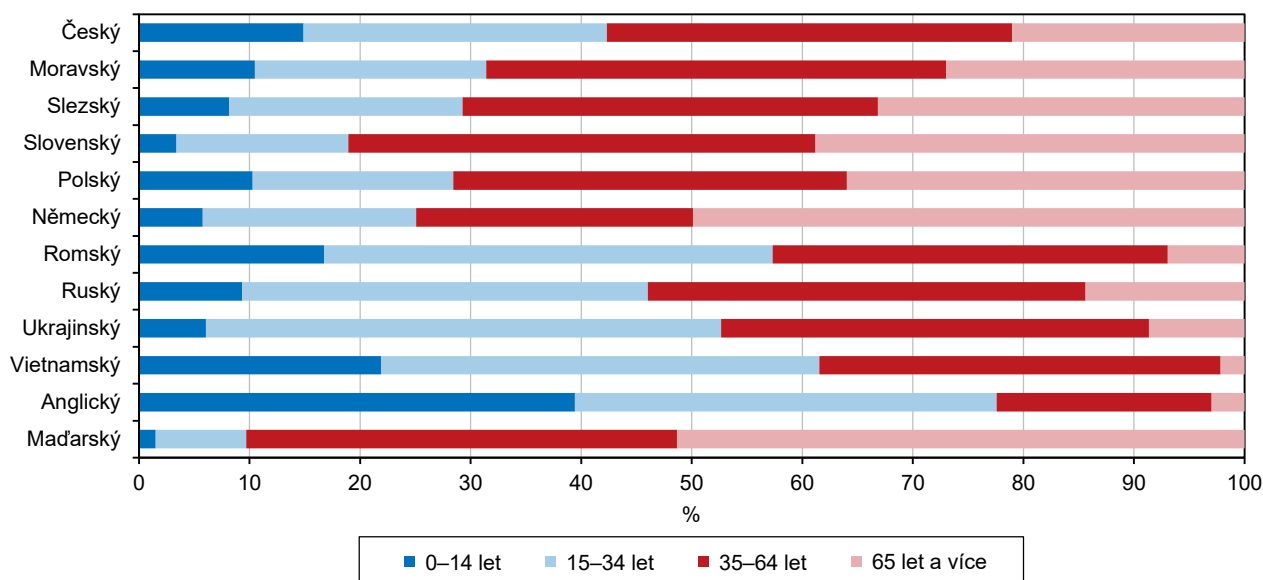
Tab. 3.5.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a národnosti

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 162 841	49,0	51,0	15,5	63,6	20,9
z toho národnost ¹⁾ :						
česká	713 328	47,4	52,6	14,2	63,1	22,7
moravská	51 588	53,0	47,0	10,0	63,4	26,5
slezská	26 969	56,9	43,1	11,9	67,7	20,4
polská	25 059	45,4	54,6	11,9	54,9	33,3
slovenská	23 514	48,1	51,9	4,3	60,4	35,3
romská	3 427	50,2	49,8	24,8	70,2	5,0
německá	3 284	65,4	34,6	8,0	63,2	28,8
ukrajinská	1 715	53,1	46,9	8,3	85,4	6,3
maďarská	1 037	55,1	44,9	2,9	57,3	39,8
ruská	696	38,4	61,6	9,1	76,7	14,2
čínská	84	46,4	53,6	10,7	88,1	1,2

¹⁾ osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech

Nejvíce obyvatel v Moravskoslezském kraji uvádělo národnost českou (713,3 tisíce) a moravskou (51,6 tisíce). Slezskou národnost uvedlo 27,0 tisíce osob, polskou 25,1 tisíce osob a slovenskou 23,5 tisíce lidí. Z ostatních překonaly hranici tisíce osob už jenom národnosti romská, německá, ukrajinská a maďarská. Ze zajímavých variant stojí za zmínku národnosti jako třeba československá s výskytem 1,7 tisíce či evropská, ke které se hlásilo 1,3 tisíce osob. Celkový počet jednotlivých národností v kraji byl 73 a dalších 328 kombinací.

Zastoupení žen mezi obyvatelstvem s českou národností bylo o něco výraznější, než činilo průměrné zastoupení v celé populaci. S moravskou a slezskou národností se naopak více identifikovali muži. Největší diference mezi pohlavími byla v případě národnosti německé, kde zastoupení mužů dosahovalo téměř dvou třetin, a ruské, kde to bylo podobně, ale v opačném gardu.

Graf 3.5.1 Obyvatelstvo podle vybraného mateřského jazyka a věku¹⁾

¹⁾ zahrnuje osoby s jedním nebo dvěma mateřskými jazyky

V Moravskoslezském kraji si ve srovnání s ostatními moravskými kraji, včetně hraničního kraje Vysočina, zapsalo moravskou národnost relativně méně obyvatel. Kraj naopak vykázal ze všech krajů v České republice nejvyšší počet obyvatel hlásících se ke slezské (86,2 % z celé ČR) a polské národnosti (65,6 %). Nejčastěji

se k národnosti moravské hlásili obyvatelé okresů Nový Jičín a Ostrava-město, nejvyšší podíl obyvatel se slezskou národností byl v okrese Opava. Obyvatelstvo polské národnosti bylo tradičně usídleno na Těšínsku a v okolí Třince.

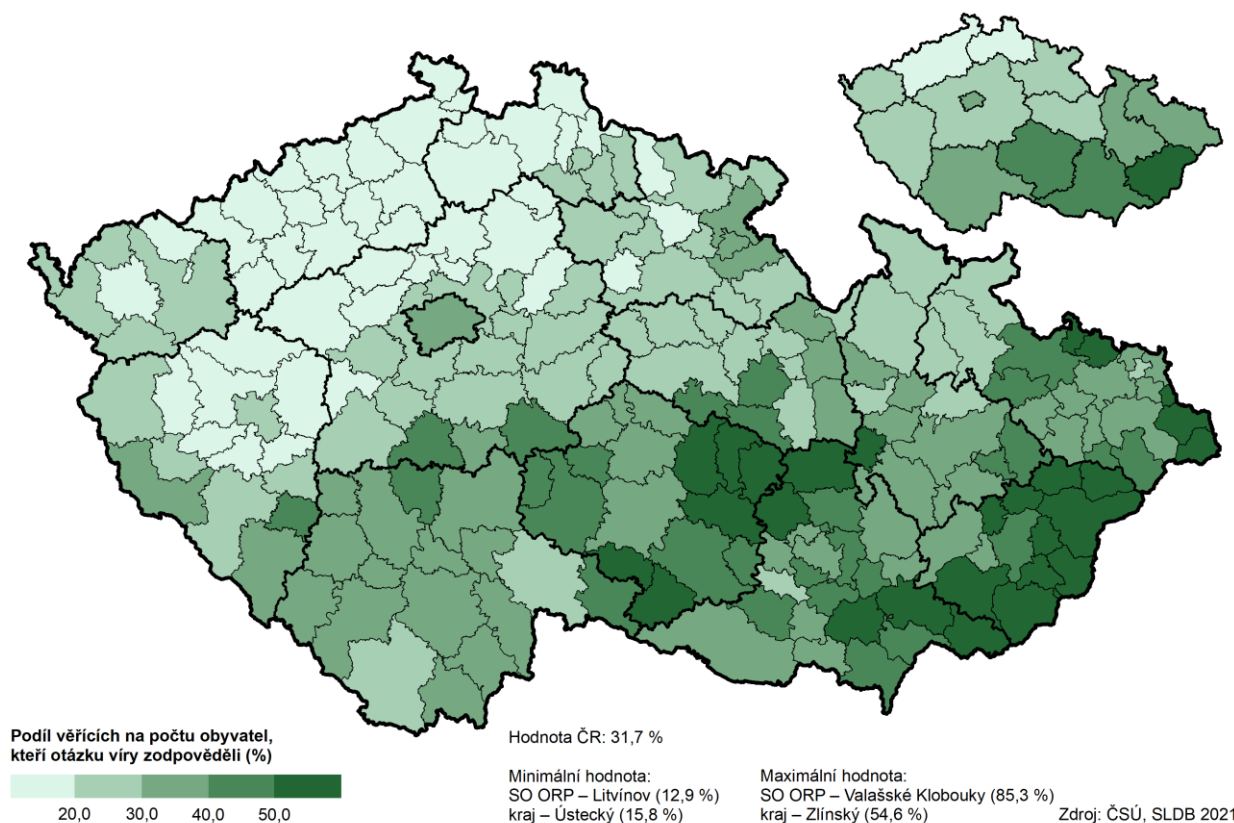
Určité rozdíly lze vysledovat mezi národnostmi podle věkových skupin. Největší zastoupení osob mladších 15 let měla romská národnost (24,8 % z osob s uvedenou národností). Skupina ekonomicky aktivních dosáhla nejvyššího podílu v případě čínské (88,1 %) a ukrajinské národnosti (85,4 %), naopak nejnižší byla u polské národnosti (54,9 %). Senioři ve věku 65 let a více byli největší mírou zastoupeni mezi maďarskou národností (39,8 %).

V případě mateřského jazyka se uváděl jazyk, kterým se sčítanou osobou v dětství hovořila matka nebo osoby, které ji vychovaly, tedy první jazyk, jímž se sčítaná osoba učila mluvit. Bylo přípustné uvést dva mateřské jazyky. Většina z dotázaných uvedla jeden mateřský jazyk, necelých 87 tisíc osob na otázku neodpovědělo. Češtinu za svůj mateřský jazyk zvolila naprostá většina obyvatel kraje (1 023,4 tisíce), z dalších jazyků následovala slovenština (33,9 tisíce) a polština (29,7 tisíce). Z těch, kdo uvedli jako mateřský jazyk angličtinu, byly téměř dvě pětiny ve věku do 14 let. Polovinu osob, jejichž mateřským jazykem byla němčina či maďarština, tvořili 65letí a starší lidé.

3.6 Vztah k náboženské víře

Vztah k náboženské víře byl další dobrovolnou otázkou, kterou mohl každý vyplnit podle svého uvážení, případně otázku nevyplnit. Tuto možnost využilo a na otázku neodpovědělo přes 344 tisíc osob (29,6 % z obyvatelstva kraje). Jako osoba bez náboženské víry se charakterizovalo téměř půl milionu obyvatel s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji. Naopak věřících bylo zhruba 324 tisíc, z nich se necelé dvě třetiny (206,8 tisíce osob) hlásilo ke konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru. K církvi nebo náboženské společnosti tak deklaroval svůj vztah přibližně každý šestý obyvatel kraje. Jako věřící se charakterizovaly spíše ženy a osoby starší 65 let.

Věřící obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích

Největší část věřících hlásících se ke konkrétní církvi či náboženské společnosti deklarovala svou příslušnost k Církvi římskokatolické (108,6 tisíce osob), která má dominantní postavení v celé republice. V dalších církvích se pohybovaly počty věřících v řádech nižších tisíců – Slezská církev evangelická augsburského vyznání (6,8 tisíce), Náboženská společnost Svědkové Jehovovi (2,9 tisíce), Českobratrská církev evangelická (2,3 tisíce) a Církev bratrská (1,9 tisíce). Vedle oficiálních církví se věřící mohli hlásit k náboženskému směru, nejčastěji jím byla katolická víra (39,5 tisíce), křesťanství (10,5 tisíce) a protestantská/evangelická víra (8,9 tisíce).

Tab. 3.6.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a náboženské víry

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 162 841	49,0	51,0	15,5	63,6	20,9
v tom podle náboženské víry:						
bez náboženské víry	494 913	51,3	48,7	16,4	67,6	16,0
věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	206 846	43,5	56,5	10,7	54,0	35,4
věřící – nehlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	116 852	44,6	55,4	8,3	67,4	24,3
neuveдено	344 230	50,6	49,4	19,6	62,3	18,1

V Moravskoslezském kraji dosáhl podíl věřících 39,5 % z obyvatel, kteří otázku víry zodpověděli. V celém Česku činil podíl věřících pouze 31,7 %. Víra je více zakořeněna v moravských krajích. Největší podíl věřících žil ve Zlínském kraji (54,6 %), hranici 40 % překonaly také Kraj Vysočina a Jihomoravský kraj. Naopak nejméně věřících najdeme v Ústeckém (15,8 %) a Libereckém kraji (19,4 %). Také mezi jednotlivými okresy Moravskoslezského kraje byly očekávané rozdíly v religiozitě. Jako více věřící (ať už ve víře organizovaní či nikoli) se projeví obyvatelé okresů Opava (54,8 %) a Frýdek-Místek (50,8 %), naopak chladnější vztah k víře měli v okresech Bruntál (26,2 %) a Ostrava-město (30,7 %).

Tab. 3.6.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a církve, náboženské společnosti nebo směru

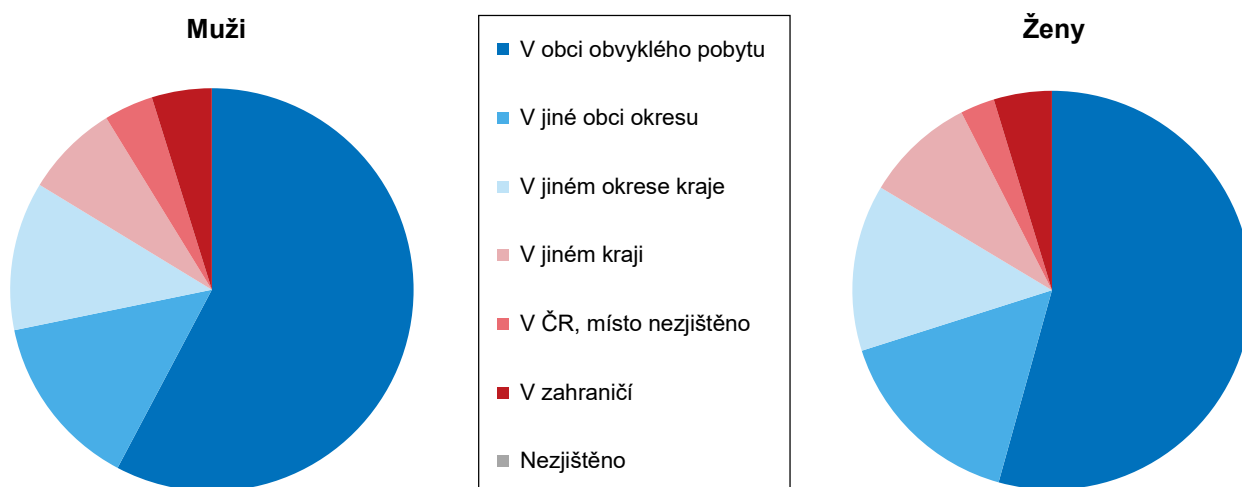
	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	206 846	43,5	56,5	10,7	54,0	35,4
z toho:						
Církev římskokatolická	108 550	42,8	57,2	11,6	50,7	37,7
katolická víra (katolík)	39 518	41,1	58,9	8,3	52,5	39,2
křesťanství	10 463	44,0	56,0	12,0	64,6	23,4
protestantská/evangelická víra (protestant, evangelík)	8 876	42,0	58,0	7,3	51,7	41,0
Slezská církev evangelická augsburského vyznání	6 783	44,4	55,6	16,0	57,2	26,8
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	2 918	42,0	58,0	6,5	69,1	24,4
Českobratrská církev evangelická	2 266	42,7	57,3	7,8	48,3	43,9
Církev bratrská	1 921	45,7	54,3	20,2	65,6	14,1
Církev adventistů sedmého dne	1 902	46,2	53,8	10,5	60,6	29,0
Církev československá husitská	1 888	37,8	62,2	3,0	33,1	63,9

3.7 Místo bydliště v době narození

Důležitým údajem charakterizujícím mobilitu obyvatelstva je údaj o místě obvyklého pobytu v době narození. Tím bylo míněno první bydliště, kde sčítaná osoba žila hned po narození. Podíl rodáků – osob, které deklarovaly, že v době sčítání žily v obci svého narození – činil v Moravskoslezském kraji 56,0 %, což bylo nejvíce mezi všemi kraji a o 5,6 procentního bodu nad republikovým průměrem. Na druhé straně nejméně byli své rodné obci věrni obyvatelé Středočeského (41,6 %) a Karlovarského kraje (46,3 %). V rámci okresů

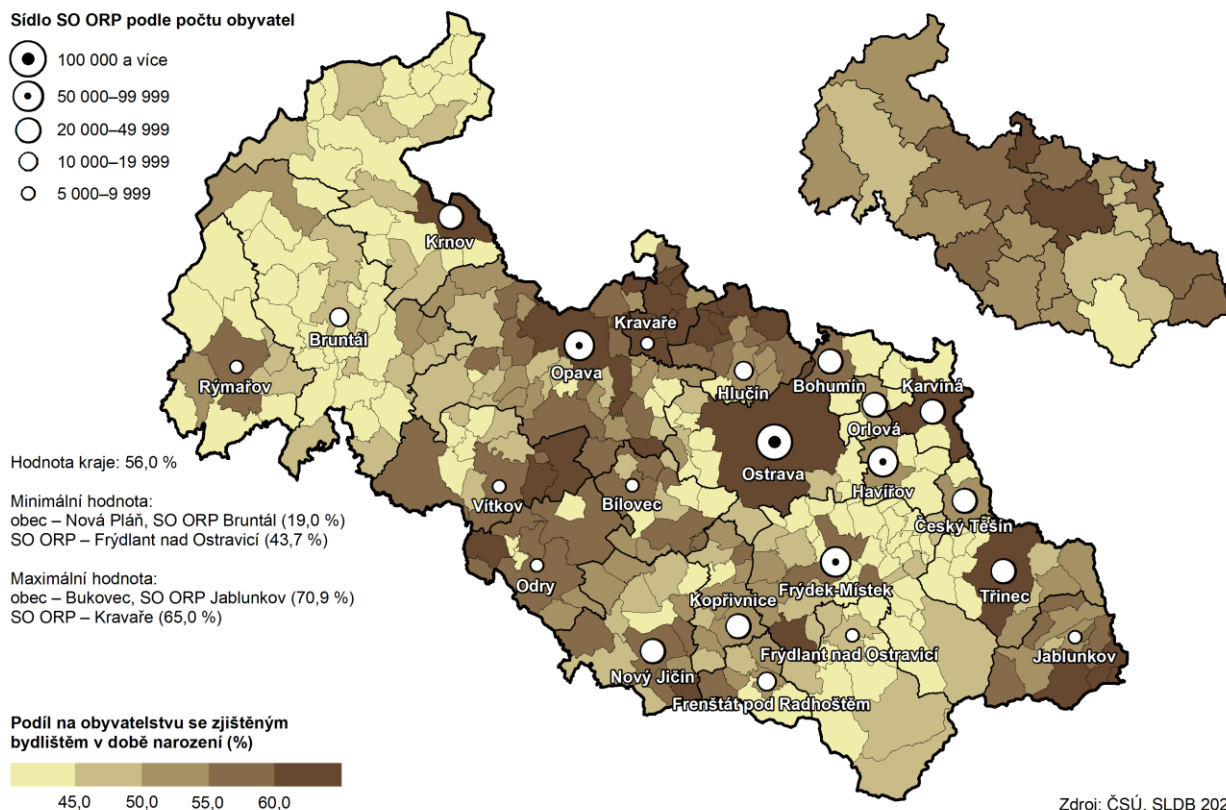
Moravskoslezského kraje dosáhl podíl rodáků nejvyšších hodnot v okresech Ostrava-město 62,4 % a Opava 58,1 %, naopak nejméně jich zůstávalo v okresech Bruntál s podílem 50,9 % a Frýdek-Místek s 52,1 %.

Graf 3.7.1 Obyvatelstvo podle místa bydliště v době narození a pohlaví

Další více než čtvrtina (27,7 %) obyvatel Moravskoslezského kraje pocházela z jiné obce kraje. Z ostatních krajů ČR se přistěhovalo 95,7 tisíce osob, tj. 8,2 % obyvatel kraje. Početně nejvíce jich pocházelo z Olomouckého kraje (25,6 tisíce), Zlínského kraje (20,7 tisíce) a Jihomoravského kraje (15,7 tisíce). Více než 55 tisíc obyvatel s obvyklým bydlištěm v Moravskoslezském kraji (4,8 %) se narodilo v zahraničí, většina z nich měla své kořeny na Slovensku (36,4 tisíce).

Obyvatelstvo s bydlištěm v době narození v obci obvyklého pobytu v obcích a správních obvodech ORP Moravskoslezského kraje

Tab. 3.7.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a místa bydliště v době narození

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 162 841	49,0	51,0	15,5	63,6	20,9
v tom:						
narození v České republice	1 107 477	49,0	51,0	16,1	63,8	20,1
v tom:						
v obci obvyklého pobytu	651 104	50,6	49,4	22,6	62,6	14,8
v jiné obci okresu	173 583	46,1	53,9	8,3	69,7	22,0
v jiném okrese kraje	148 090	45,9	54,1	7,7	68,5	23,7
v jiném kraji	95 656	44,8	55,2	5,2	50,0	44,8
v ČR, místo nezjištěno	39 044	57,7	42,3	0,7	73,3	26,0
narození v zahraničí	55 337	49,6	50,4	4,0	59,6	36,4
z toho ve Slovenské republice	36 364	48,3	51,7	.	.	.
nezjištěno	27	59,3	40,7	40,7	51,9	7,4

Více fixování na svůj „domov“ byli v Moravskoslezském kraji muži (57,7 % rodáků) než ženy (54,3 % rodaček). Podíl rodáků byl nejvyšší v nejmladší věkové skupině. Převážná většina dětí do 15 let věku (81,6 %) se narodila tam, kde dosud bydlela. S rostoucím věkem osob rostla i jejich mobilita a tím pádem klesal podíl rodáků. Ve věkové skupině 15 až 64 let činil 55,1 % a v případě 65letých a starších jen necelých 40 %.

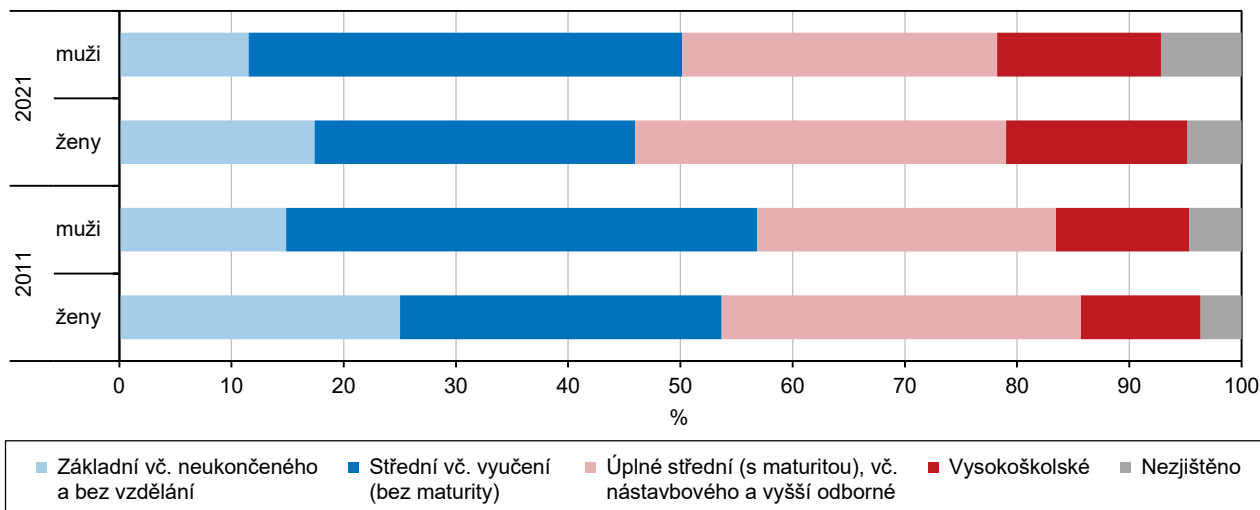
3.8 Vzdělanostní struktura

Výsledky sčítání jsou cenným zdrojem informací o struktuře obyvatelstva podle úrovně dosaženého vzdělání. Nejvíce osob z celkového počtu 982 717 obyvatel ve věku 15 let a více Moravskoslezského kraje dosáhlo středního vzdělání včetně vyučených bez maturity. Jednalo se o 328,8 tisíce osob, čímž se podíleli na celkovém počtu obyvatelstva ve věku 15 let a více se zjištěným vzděláním 35,6 %. Dlouhodobě roste zastoupení lidí s vyššími stupni vzdělání. Osoby, které mají úplné střední vzdělání s maturitou (včetně nástavbového a pomaturitního), vyšší odborné vzdělání či konzervatoř, představovaly 32,6 % všech obyvatel ve věku 15 let a více se zjištěným vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaných osob bylo 151,5 tisíce (podíl 16,4 %), z toho téměř tři čtvrtiny (74,4 %) dosáhly magisterského vzdělání. Pouze základního vzdělání včetně neukončeného dosáhlo 135,5 tisíce osob (podíl 14,7 %). V rámci celé republiky byl posun k vyššímu vzdělání výraznější. Nejpočetnější skupinou se staly s 34,5 % osoby s úplným středním vzděláním s maturitou či vyšším odborným vzděláním, následovaly osoby se středním vzděláním včetně vyučených bez maturity s 32,9 % a vysokoškolsky vzdělaní s 18,7 % (vše podíl z osob se zjištěným vzděláním).

Tab. 3.8.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání

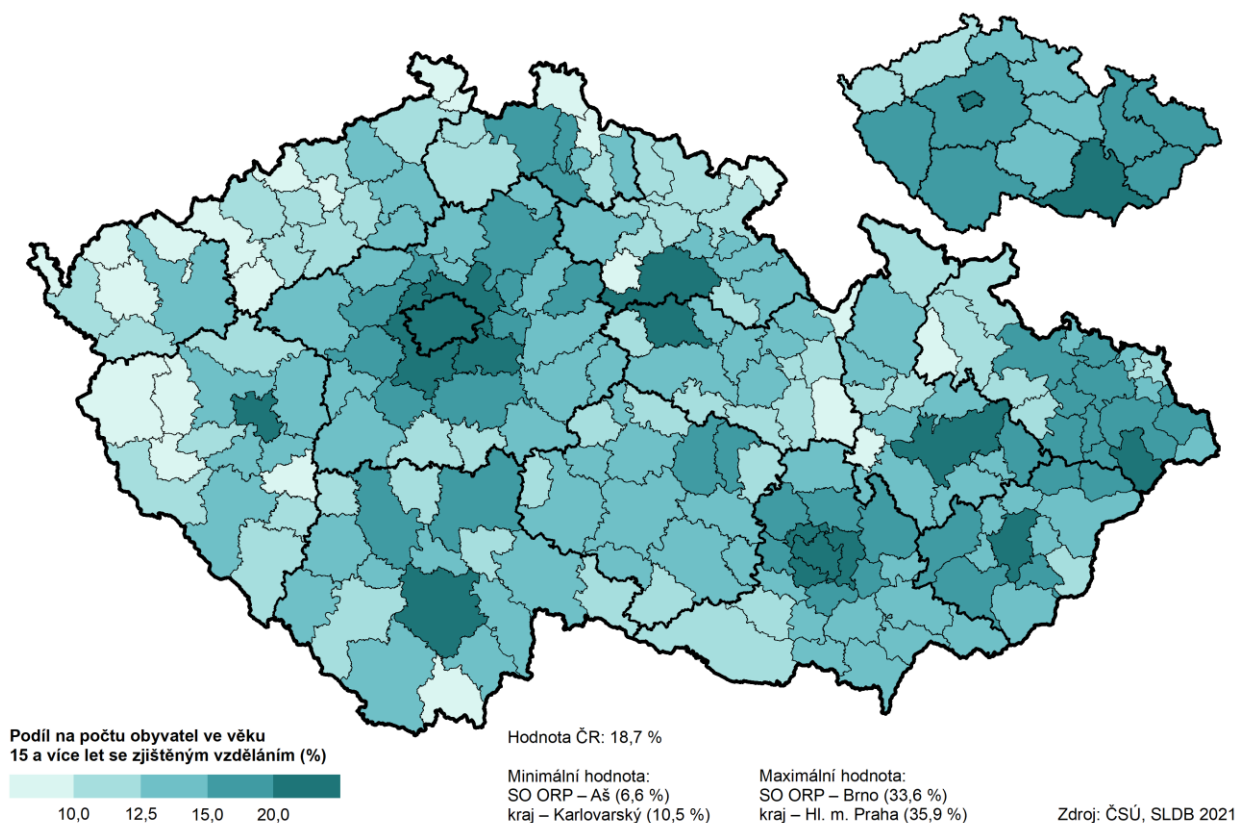
	Celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)						
			15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	982 717	51,4	5,7	11,7	15,0	18,7	16,6	15,4	16,9
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:									
bez vzdělání	7 507	52,9	14,0	11,3	14,9	15,5	13,9	15,7	14,6
základní vč. neukončeného	135 486	62,0	34,2	8,4	6,6	6,4	6,9	13,0	24,6
střední vč. vyučení (bez maturity)	328 848	43,9	1,1	7,2	10,9	19,8	20,3	20,7	19,9
úplné střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	290 019	54,9	1,2	16,8	16,3	20,7	17,4	13,0	14,6
vyšší odborné, konzervatoř	10 903	70,8	0,0	18,6	29,2	28,6	8,5	6,6	8,4
vysokoškolské	151 462	53,9	-	13,5	26,2	22,5	16,2	11,7	9,9
bakalářské	33 260	62,1	-	31,6	33,1	22,4	9,7	2,4	0,8
magisterské	112 682	52,3	-	8,8	24,2	22,3	18,2	14,3	12,2
doktorské	5 520	36,8	-	1,3	24,6	28,6	14,7	14,0	16,8
nezjištěno	58 492	41,5	2,4	13,9	18,9	20,6	16,9	13,5	13,8

Graf 3.8.1 Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pohlaví

Struktura populace 15letých a starších podle vzdělání v kraji se podle výsledků sčítání vyznačovala tím, že v případě žen byla nejvíce (nikoli však dominantně) zastoupena skupina s úplným středním vzděláním (s maturitou), kdežto mezi muži převládalo střední vzdělání vč. vyučených (bez maturity). V roce 2021 mělo středoškolské vzdělání s maturitou 33,1 % žen (a 29,5 % mužů). Vyučeno bez maturity (reprezentováno zejména učebními obory s výučním listem) potom bylo 41,6 % mužů (ale jen 30,0 % žen). Na vysokoškolské vzdělání dosáhlo 15,8 % mužů a 17,0 % žen. Na vyšší než základní vzdělání nedosáhlo 18,3 % žen a 12,4 % mužů.

Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ve správních obvodech ORP a krajích

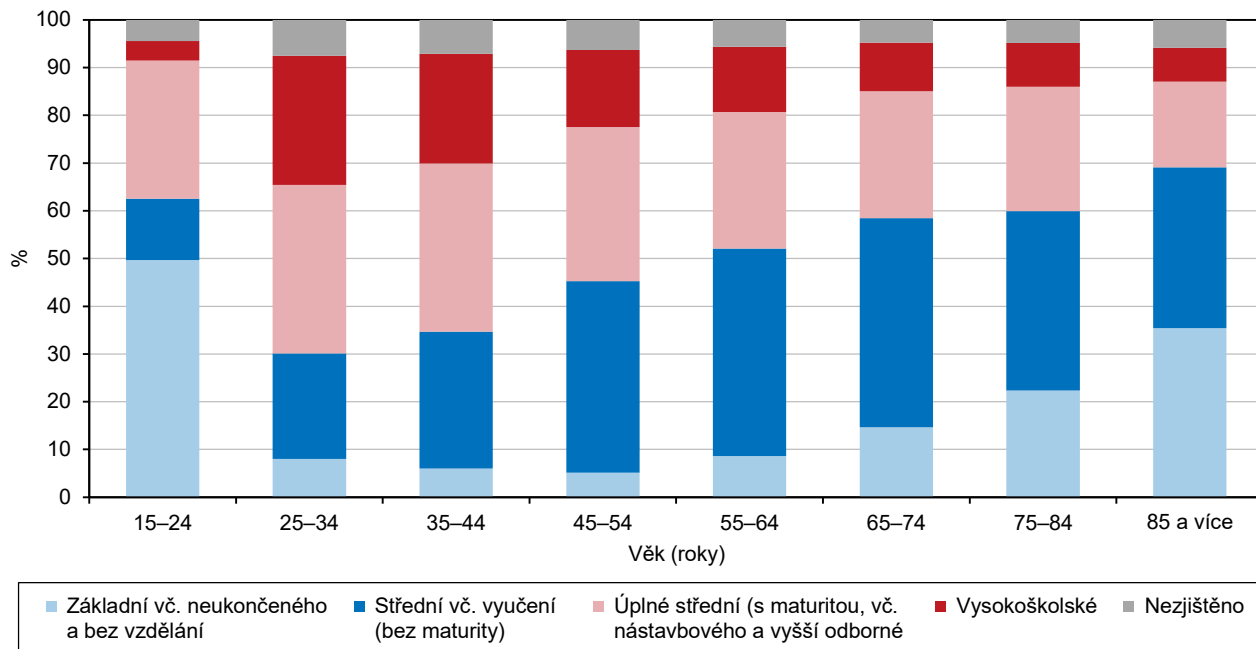

Úroveň vzdělanosti se ve srovnání s minulostí napříč celou populací zvyšovala. Bylo to dáno jednak stupňujícími se požadavky společnosti na dosažené vzdělání, jednak podstatně větší nabídkou maturitních

a vysokoškolských oborů. Od mladší generace tak bylo očekáváno dosažení vyšší úrovně vzdělání, což výsledky sčítání jednoznačně potvrzují. Z pohledu genderu byl trend rostoucí úrovně vzdělanosti markantnější v případě žen. V Moravskoslezském kraji se mezi roky 2011 a 2021 zvýšil podíl vysokoškoláků ve věku 15 let a více mezi ženami o 5,9 procentního bodu a v případě mužů o 3,3 procentního bodu. Strmější růst tohoto ukazatele zapříčinil, že podíl vysokoškolsky vzdělaných žen byl vyšší než v případě mužů.

Graf 3.8.2 Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání a věku

Obyvatelstvo se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního a vyššího odborného studia v obcích a správních obvodech ORP Moravskoslezského kraje

Sídlo SO ORP podle počtu obyvatel

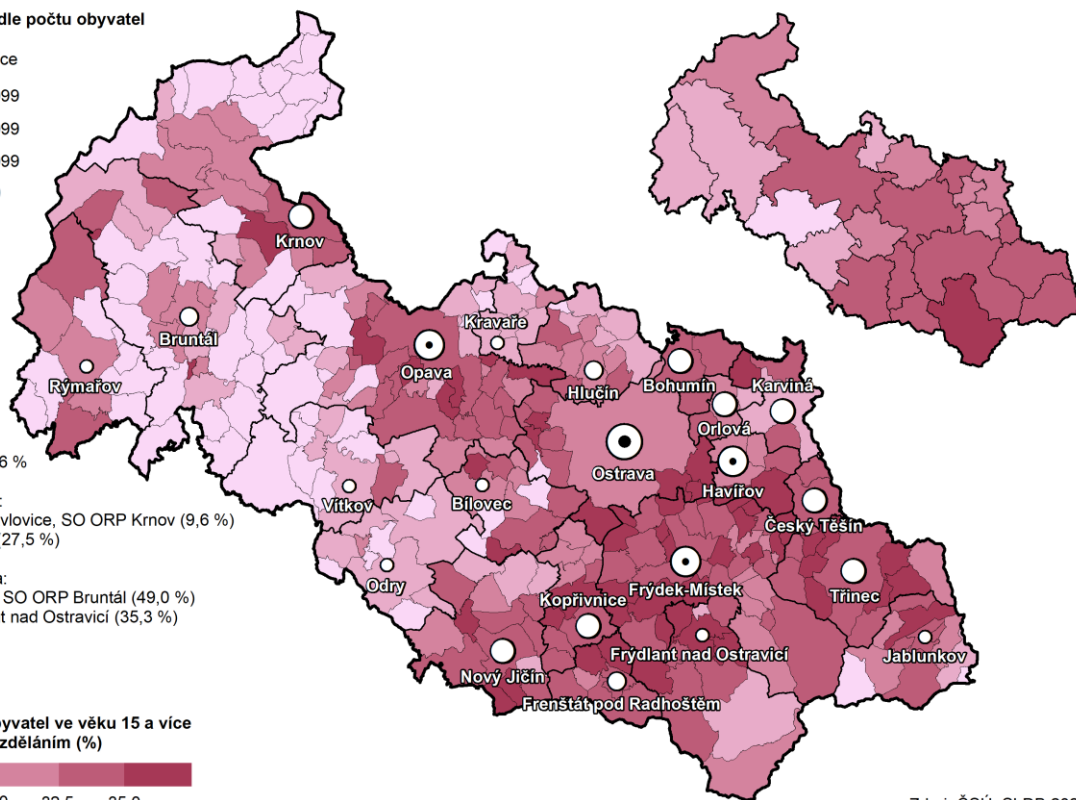
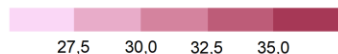
- 100 000 a více
- 50 000–99 999
- 20 000–49 999
- 10 000–19 999
- 5 000–9 999

Hodnota kraje: 32,6 %

Minimální hodnota:
obec – Slezské Pavlovice, SO ORP Krnov (9,6 %)
SO ORP – Vítkov (27,5 %)

Maximální hodnota:
obec – Nová Pláň, SO ORP Bruntál (49,0 %)
SO ORP – Frýdlant nad Ostravicí (35,3 %)

Podíl na počtu obyvatel ve věku 15 a více let se zjištěným vzděláním (%)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

Diametrálně se lišila úroveň vzdělanosti populace z hlediska věku. Mezi seniory ve věku 65 let a více převažovaly osoby se středním vzděláním vč. vyučených bez maturity (43,1 %). Dále následovaly osoby s úplným středním vzděláním s maturitou (27,1 %), další pětina seniorů dosáhla na základní vzdělání vč. neukončeného a pouze desetina dokončila vysokoškolské studium. V případě mladší generace ve věku 25 až 44 let byl pak zřejmý posun směrem k vyšším úrovním vzdělání. Došlo k nárůstu podílu osob se vzděláním středním s maturitou a vyšším odborným (38,0 %) a vysokoškoláků (26,8 %), a to na úkor osob vyučených bez maturity (27,7 %) a obyvatel se základním vzděláním (7,5 %).

Vyšší koncentrace osob s nižším dosaženým vzděláním se vyskytovala v okresech Bruntál a Karviná, naopak v okrese Ostrava-město podíl vysokoškolsky vzdělaných osob dosáhl 20,0 %. Podíl osob s úplným středním vzděláním (s maturitou) včetně nástavbového a pomaturitního studia byl největší v okrese Frýdek-Místek (33,4 %).

3.9 Způsob bydlení

Obyvatelstvo podle způsobu bydlení lze rozdělit na dvě skupiny. První dominantní skupinu tvořily osoby bydlící s podílem 99,9 %, druhou skupinou pak byly osoby bez domova (deklarovaly, že nebydlí v žádném obydlí, neměly žádný domov). Na území Moravskoslezského kraje se sečetlo 737 osob bez domova, což bylo mezi kraji absolutně nejvíce a představovalo celou pětinu těchto osob z celé republiky. Informace se vztahovaly na osoby, které využívaly služeb azylových domů, domů na půli cesty, v noclehárnách, v nízkoprahových denních centrech a dalších sociálních zařízeních. Netýkalo se skupiny lidí, kteří žijí na ulici, s úřady nekomunikují, komunikovat nechtějí a ani se nezajímají o nabízenou pomoc.

Z celkového počtu 1 162,1 tisíce bydlících osob se 96,4 % sečetlo v bytech. V zařízeních (tzn. ve všech typech ubytovacích zařízení sloužících k ubytování většího počtu osob – např. ubytovny, domovy pro seniory, studentské koleje, věznice apod.) mělo obvyklý pobyt 19,5 tisíce osob, což představuje podíl 1,7 % na bydlících celkem. Mimo byty a zařízení (nouzová obydlí, mobilní objekty, ohlašovny pobytu, rekreační chaty a chalupy nebo obytné domy, ale mimo byty) bydlelo 22,4 tisíce osob (podíl 1,9 %).

Tab. 3.9.1 Obyvatelstvo podle způsobu bydlení

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Bydlící osoby celkem	1 162 104	49,0	51,0	15,5	63,6	20,9
v tom:						
v bytech	1 120 131	48,6	51,4	15,8	63,5	20,7
v zařízeních	19 534	50,6	49,4	7,8	49,7	42,5
mimo byty a zařízení	22 439	69,6	30,4	8,6	80,7	10,7
Osoby bez domova	737	84,5	15,5	0,5	89,0	10,4

Zatímco struktura osob bydlících v bytech a v zařízeních víceméně odpovídala demografickému složení obyvatelstva, v případě osob bydlících mimo byty a zařízení převažovali s téměř 70% podílem muži a mezi osobami bez domova dokonce z 85 %.

Osoby bydlící v zařízeních se vyznačovaly vyšším věkem, polovina z nich byla ve věku 15–64 let a dalších 42,5 % ve věku 65 let a více. V případě osob bydlících mimo byty a zařízení převažovala produktivní část obyvatel ve věku 15–64 let s 80% podílem a mezi osobami bez domova dosáhl jejich podíl téměř 90 %.

